

ОСОБЛИВОСТІ СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ З ВПО В ЦЕНТРАХ НАДАННЯ СОЦІАЛЬНИХ ПОСЛУГ В УКРАЇНІ

Малярчук Наталя Григорівна кандидат історичних наук, доцент, доцент кафедри соціології та соціальної роботи ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Дніпро.

ORCID: 0000-0002-5150-452X

Пахолік Юліяна Вячеславівна, здобувач другого (магістерського) рівня вищої освіти, ДВНЗ «Приазовський державний технічний університет», м. Дніпро.

У статті розглянуто особливості соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами (ВПО) в Центрах надання соціальних послуг (ЦНСП). На основі аналізу наукових публікацій авторками було зроблено висновок, що попри активне дослідження протягом останнього десятиріччя теми соціальної роботи з ВПО особливості її здійснення в системі державних соціальних служб, зокрема в Центрах надання соціальних послуг, українськими науковцями висвітлено недостатньо.

Авторки дійшли висновку, що основними напрямками соціальної роботи фахівців ЦНСП з ВПО в Україні є соціальний супровід, психосоціальна підтримка, юридична допомога, економічна інтеграція, гуманітарна допомога, освітні та культурні заходи. У своїй роботі з ВПО фахівці ЦНСП спираються на класичні методи індивідуальної та групової соціальної роботи, а також на метод роботи в громаді. Зазначені методи реалізуються за допомогою таких широко застосовуваних форм роботи як консультування, тренінги, групи підтримки, психоедукаційні заняття, просвітницькі кампанії, соціальні акції, інтеграційні заходи, волонтерські проекти тощо. Соціальні технології, що застосовуються у ЦНСП у роботі з ВПО: соціального супроводу (кейс-менеджмент), кризового та екстреного втручання, психосоціальної підтримки, соціальної інтеграції та ком'юніті-білдингу, економічної реінтеграції та зайнятості, а також арттехнології мають комплексний, антикризовий, адаптаційний та інтеграційний характер. Вони спрямовані на подолання кризи, швидку стабілізацію, відновлення контролю над життям і повноцінне включення ВПО до нової громади. Найефективнішими є ті моделі, які поєднують матеріальну, психологічну та соціальну підтримку з активним залученням громади. Загалом ЦНСП виступають важливим хабом соціальної підтримки для ВПО, а розмаїття форм і методів роботи дозволяє комплексно задовольняти потреби ВПО. Водночас на практичному рівні

ще необхідно посилити кадрову підготовку, фінансову спроможність ЦНСП та механізми моніторингу ефективності їхньої діяльності.

Ключові слова: соціальна робота, внутрішньо переміщені особи, ВПО, Центр надання соціальних послуг, приймаюча громада.

Maliarchuk N., Pakholik Yu. Features of social work with IDPs in Social Service Centers in Ukraine

The article examines the features of social work with internally displaced persons (IDPs) in Social Service Centers. Based on the analysis of scientific publications, the authors concluded that despite active research over the past decade on the topic of social work with IDPs, the features of its implementation in the system of state social services, in particular in Social Service Centers (CNSPs), have not been sufficiently covered by Ukrainian scientists.

The authors concluded that the main areas of social work of IDP specialists in the Social Service Centers in Ukraine are social support, psychosocial support, legal assistance, economic integration, humanitarian assistance, educational and cultural activities. In their work with IDPs, IDP specialists rely on classical methods of individual and group social work, as well as on the method of working in the community. These methods are implemented through such widely used forms of work as counseling, trainings, support groups, psychoeducational classes, educational campaigns, social actions, integration activities, volunteer projects, etc. Social technologies used in CNSPs in working with IDPs: social support (case management), crisis and emergency intervention, psychosocial support, social integration and community building, economic reintegration and employment, as well as art technologies are of a comprehensive, anti-crisis, adaptive and integrative nature. They are aimed at overcoming the crisis, rapid stabilization, restoration of control over life and full inclusion of IDPs in the new community. The most effective are those models that combine material, psychological and social support with active community involvement. In general, CNSPs act as an important hub of social support for IDPs, and the variety of forms and methods of work allows for comprehensive satisfaction of IDPs' needs. At the same time, at the practical level, it is still necessary to strengthen personnel training, financial capacity of CNSPs and improve mechanisms for monitoring the effectiveness of their activities.

Keywords: social work, internally displaced person (IDPs), Social Services Center, host community.

Постановка проблеми. Тема соціальної роботи з внутрішньо переміщеними особами (далі – ВПО) набула особливої ваги у 2014 році, у

зв'язку з агресією рф в Криму та на Донбасі, а також після повномасштабного вторгнення російських військ в Україну в 2022 році. Зазначені події спричинили справжню гуманітарну кризу, результатом якої стало масове переміщення населення не лише за кордон, але й в середині країни. За даними Інформаційно-обчислювального центру Міністерства соціальної політики України, станом на 5 червня 2025 року в Україні офіційно зареєстровано 4 594 254 ВПО [4]. Таким чином, мільйони українців, яких війна змусила залишити свою домівку і переїхати в інше місто, село або область України, опинилися в складних життєвих обставинах, подолати які без сторонньої допомоги багатьом з них буде дуже важко, а то й просто неможливо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноманітні аспекти соціальної роботи з ВПО активно досліджуються українськими науковцями, зокрема Т. Семигіною, Н. Гусак, С. Трухан, І. Трубавіною, К. Недрею, О. Чередниченко, Н. Максимовською, В. Николаєвою, В. Пономарьовою, А. Широкою, Л. Івановою, І. Суровцевою, С. Новіковою, Ю. Бриндіковим та ін.

Дослідники Т. Семигіна, Н. Гусак, С. Трухан проаналізували основні соціальні проблеми ВПО та узагальнили ключові підходи до соціальної роботи з ними, а також практику застосування різних інтервенцій. Вони дійшли висновку, що у 2014 році система державних соціальних закладів та відомств виявилася нездатною оперативно реагувати на появу нової вразливої групи населення та відзначили значний внесок у допомогу ВПО волонтерів і громадських організацій. У дослідженні наголошено на проблемі недостатньої підготовки спеціалістів державних соціальних служб із здійснення сучасної соціальної роботи, що негативно впливає на якість роботи з ВПО [11].

У статті І. Трубавіної визначено ведення випадку, як основний метод соціальної роботи з ВПО, розкрито його сутність [13].

Необхідність формування документознавчої компетентності соціальних працівників під час соціального супроводу ВПО на основі кейс-менеджменту досліджували І. Суровцева та С. Новікова [12].

Дослідниця Н. Максимовська розглянула особливості соціальної роботи з ВПО заснованої на середовищному підході, метою якої є інтеграція ВПО в соціально-культурне середовище міської громади [3]. Проблеми соціальної адаптації ВПО у територіальній громаді в умовах воєнного стану досліджено В.Николаєвою та В. Пономарьовою [6].

Досвід реалізації програм щодо надання соціальних послуг ВПО громадськими організаціями в Україні вивчали В. Николаєва та А. Широка [7].

Дослідники К. Недря, І. Трубавіна, О. Чердніченко, порівнюючи соціальну роботу з ВПО у 2014-2015 рр. та після повномасштабного вторгнення РФ у 2022 році, відзначили позитивні зміни у її організації. Зокрема відзначили більшу скоординованість дій та співпрацю міжнародних, державних установ та волонтерських організацій, а також підкреслили важливу роль Центрів соціальних служб для сім'ї, дітей та молоді у наданні допомоги ВПО [5].

Особливості соціальної роботи з ВПО в системі соціальних служб (на прикладі Хмельницького міського центру соціальних служб) розглянув Ю. Бриндіков. Він наголосив на необхідності розвитку інформаційної складової соціальної роботи з ВПО, з метою більш ефективній співпраці ВПО з фахівцями закладів та установ системи соціальних служб, а також відзначив ефективність діяльності фахівців мультидисциплінарних команд з подолання проблем в житті ВПО [1].

Таким чином, хоча різноманітні аспекти соціальної роботи з ВПО активно досліджуються українськими науковцями протягом останнього десятиріччя, проте особливості її здійснення в системі державних

соціальних служб, зокрема в Центрах надання соціальних послуг (далі – ЦНСП), висвітлено недостатньо.

Мета дослідження: розглянути особливості соціальної роботи з ВПО в ЦНСП, визначити основні напрями, форми, методи та технології, які застосовуються фахівцями ЦНСП у роботі з цією вразливою групою населення України.

Виклад основного матеріалу дослідження. У контексті трансформації системи соціального захисту в Україні особливого значення набувають ЦНСП – спеціалізовані установи, створені для забезпечення соціального захисту та підтримки вразливих категорій населення. Вони є ключовими інституціями у забезпеченні доступності, ефективності та адресності соціальної допомоги населенню. ЦНСП створюються та функціонують на рівні територіальних громад і є безпосередніми надавачами базових та спеціалізованих соціальних послуг їх мешканцям, що опинилися у складних життєвих обставинах. Основна мета діяльності ЦНСП – сприяння соціальній інтеграції та покращенню якості життя громадян [2]. ВПО, згідно з українським законодавством, належать до осіб, що опинилися в складних життєвих обставинах і мають право на отримання соціальних послуг за місцем реєстрації фактичного місця проживання, тобто у приймаючій громаді [9;8]. ЦНСП є однією з ключових інституцій, що безпосередньо надає допомогу ВПО в громаді, часто працюючи в умовах перевантаження, обмежених ресурсів, кадрового дефіциту та постійної зміни законодавства. Наразі ВПО становлять одну з найбільших численних груп клієнтів, якими опікуються ЦНСП.

Основні напрями соціальної роботи ЦНСП з ВПО:

- *соціальний супровід* – надання інформації щодо соціальних прав, оформлення документів, реєстрація статусу ВПО, отримання соціальних виплат;

- *психосоціальна підтримка* – психологічна допомога, групові тренінги з подолання травматичного досвіду, робота із сім'ями;
- *юридична допомога* – консультації щодо захисту прав, житлових питань, працевлаштування, відновлення документів;
- *економічна інтеграція* – сприяння працевлаштуванню, організація курсів перекваліфікації, підтримка підприємницької діяльності;
- *гуманітарна допомога* – розподіл продуктових наборів, одягу, засобів гігієни та інших необхідних речей;
- *освітні та культурні заходи* – інтеграція ВПО у громади через участь у навчальних програмах, творчих майстер-класах, культурних ініціативах.

Окрему увагу ЦНСП приділяють роботі з уразливими категоріями переселенців – людьми похилого віку, особами з інвалідністю, дітьми та багатодітними сім'ями. Для них організовуються адресна матеріальна допомога, соціально-побутові послуги та підтримка у сфері охорони здоров'я.

У соціальній роботі з ВПО працівники ЦНСП застосовують такі методи соціальної роботи як індивідуальний, груповий, а також метод роботи в громаді.

Таблиця 1

Методи і форми соціальної роботи з ВПО у ЦНСП

Методи роботи	Форми роботи
Індивідуальний	консультування, бесіда, інтерв'ю
Груповий	тренінги, групи підтримки, психоедукаційні заняття

У громаді	просвітницькі кампанії, соціальні акції, інтеграційні заходи, волонтерські проєкти
-----------	--

Індивідуальний метод спрямований на подолання складних життєвих обставин клієнта шляхом надання йому підтримки, заохочення до аналізу та подолання труднощів з якими він зіткнувся [10, с.71]. Цей метод реалізується у формі бесід, інтерв'ю, консультування тощо. Важливе значення, особливо на початковому етапі перебування ВПО в приймаючій громаді, має інформаційне консультування: надання ВПО вичерпної інформації щодо їхніх прав, порядку отримання соціальних виплат, оформлення довідки ВПО, працевлаштування, освітніх можливостей для дітей тощо. Оскільки ВПО часто перебувають в стресовому стані, переживають психологічну травму, соціальна робота з ними обов'язково включає індивідуальну психологічну допомогу, зокрема психологічне консультування.

Метод групової роботи передбачає надання допомоги клієнту через передачу групового досвіду для розвитку його фізичних і духовних сил, формування соціальної поведінки [10, с. 71]. Групові форми роботи є важливим доповненням до індивідуальних, оскільки вони сприяють соціалізації, взаємопідтримці та виходу ВПО з ізоляції. Це такі форми соціальної роботи як тренінги, групи підтримки, психоедукаційні заняття.

Тренінг це формалізоване заняття, що має на меті формування конкретних навичок, необхідних ВПО для адаптації у новому середовищі. У ЦНСП організовують тренінги спрямовані на підтримку сім'ї в умовах переміщення. Наприклад, навчають батьків методам підтримки дитини у стресовій ситуації, забезпечення у неї відчуття безпеки та стабільності в новій школі та громаді. Проводять тренінги з подолання сімейних

конфліктів, оскільки багато сімей ВПО стикаються з цією проблемою через фінансові та побутові труднощі.

З ВПО які мають схожий досвід чи проблеми (наприклад матері, що самостійно виховують дитину, батьки дітей з особливими освітніми потребами тощо) фахівці ЦНСП створюють групи взаємодопомоги та взаємної підтримки, члени яких діляться досвідом, активно допомагають одне одному.

Психоедукаційні заняття для ВПО це освітньо-практичні заходи які мають на меті надати знання та практичні навички для покращення психоемоційного стану та підвищення стійкості в умовах, спричинених вимушеним переміщенням, війною та втратою звичного життя. Головна мета – нормалізувати стан ВПО, пояснити психологічні реакції на стрес і травму, а також навчити інструментам самодопомоги та підтримки.

Метод роботи в громаді спрямований на розвиток соціальних зв'язків, організацію системи взаємодопомоги та кооперації ВПО та місцевих мешканців, розробку та впровадження різних соціальних програм, що пов'язані з потребами чи інтересами як місцевого, так і новоприбулого населення [10, с. 71]. Зазначений метод реалізується у формі просвітницьких кампаній, заходів з інтеграції ВПО у громади та соціальних проєктів у співпраці з НУО та міжнародними організаціями. Це волонтерські ініціативи, наприклад, спільні толоки з благоустрою території громади, збір допомоги, або виготовлення маскувальних засобів для ЗСУ, де ВПО та місцеві жителі працюють разом, що сприяє руйнуванню стереотипів та зміцненню соціального капіталу; громадські ініціативи щодо збору та розподілу гуманітарної допомоги (одяг, побутова хімія) серед вразливих груп населення, створення банку речей на базі ЦНСП; організація спільних групових заходів з нагоди Дня вишиванки, Дня незалежності України, Міжнародного дня захисту дітей; організація активного родинного відпочинку тощо.

У кризових умовах особливої актуальності набуває онлайн соціальна робота – дистанційне надання консультативних та профілактичних послуг за допомогою сучасних інформаційно-комп'ютерних технологій [10, с. 71]. Комунікація з ВПО здійснюється через групи у месенджерах Viber, Telegram, WhatsApp, через які фахівці ЦНСП інформують про видачу гуманітарної допомоги, надають роз'яснення щодо актуальних питань тощо.

У сучасній соціальній роботі ключову роль у вирішенні соціальних проблем відіграють соціальні технології, застосування яких значно підвищує ефективність соціальної роботи.

Під технологією соціальної роботи розуміють науково обґрунтований алгоритм діяльності, який дозволяє досягти певної соціальної мети й перетворити об'єкт впливу [14, с. 21].

У діяльності ЦНСП щодо підтримки ВПО застосовується комплекс соціальних технологій, спрямованих на адаптацію, інтеграцію та відновлення їхнього соціального статусу. Основними з них є:

- *технологія соціального супроводу (кейс-менеджмент)*. Ця технологія передбачає індивідуальне ведення кожного отримувача послуг від моменту звернення до досягнення стабільності у житті. Так, у ЦНСП соціальний працівник оформлює первинне звернення ВПО, проводить оцінку потреб, а далі розробляє індивідуальний план допомоги. Наприклад, сім'я з дитиною з інвалідністю отримує супровід щодо оформлення допомоги, переведення дитини до школи за місцем проживання, підключення до реабілітаційних послуг;

- *технологія кризового та екстреного втручання*. Застосовується у випадках, коли ВПО потребує негайної підтримки через психологічну травму, втрату житла або близьких. Наприклад, після прибуття групи осіб з

прифронтових територій фахівці ЦНСП організовували тимчасовий пункт прийому де забезпечували ВПО гарячим харчуванням, здійснювали психологічне та соціальне консультування, надавали інформаційну та юридичну підтримку;

- *технологія психосоціальної підтримки.* Передбачає поєднання психологічної допомоги з елементами соціальної адаптації. У ЦНСП проводяться групові тренінги для жінок, які пережили втрату дому: заняття з арт-терапії, релаксаційні вправи, зустрічі з психологом. Після 5-ти занять учасниці зазначають покращення емоційного стану та зниження тривожності;

- *технологія соціальної інтеграції та ком'юніті-білдінгу.* Це робота, спрямована на включення ВПО у життя громади. Наприклад, організовано спільні заходи з місцевими жителями: кулінарні ярмарки, толоки, святкові концерти. Одна з успішних практик – створення «Клубу взаємодопомоги», де місцеві мешканці передають ВПО одяг, посуд і допомагають з працевлаштуванням;

- *технологія економічної реінтеграції та зайнятості.* Включає допомогу у пошуку роботи, перекваліфікації, навчанні. У співпраці зі службою зайнятості ЦНСП організують тренінги з підприємництва для жінок-ВПО: учасниці навчаються вести домашній бізнес (випічка, хендмейд), отримують консультації щодо реєстрації ФОП;

- *арт-технології.* Художня діяльність, творчість і мистецтво використовуються як інструмент для соціальної адаптації та психосоціальної підтримки ВПО. Наприклад, в роботі з ВПО, особливо з дітьми, часто використовується ізотерапія – малювання, ліплення, колаж, робота з глиною, піском тощо.

Отже, соціальні технології, що застосовуються ЦНСП у роботі з ВПО, мають інтегративний характер і спрямовані на відновлення автономності людини, її адаптацію та інтеграцію в приймаючу громаду. Найефективнішими є ті моделі, які поєднують матеріальну, психологічну та соціальну підтримку з активним залученням громади. Кожна з описаних технологій потребує системності, кадрового забезпечення та міжвідомчої співпраці.

Соціальні технології є ефективним інструментом реалізації соціальної політики та соціального захисту ВПО. Вони дозволяють здійснювати комплексний вплив на соціальні явища, сприяти позитивним змінам у суспільстві, формувати умови для підвищення соціальної стабільності, інтеграції та розвитку особистості. У майбутньому соціальні технології набуватимуть дедалі більшої ваги, з огляду на зростання складності соціальних процесів.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Отже, основними напрямками соціальної роботи ЦНСП з ВПО в Україні є соціальний супровід, психосоціальна підтримка, юридична допомога, економічна інтеграція, гуманітарна допомога, освітні та культурні заходи. У своїй роботі з ВПО фахівці ЦНСП спираються на класичні методи індивідуальної та групової соціальної роботи, а також на метод роботи в громаді. Зазначені методи реалізуються за допомогою таких широко застосовуваних форм роботи як консультування, тренінги, групи підтримки, арттерапія, психоедукаційні заняття, просвітницькі кампанії, соціальні акції, інтеграційні заходи, волонтерські проєкти тощо. Соціальні технології, що застосовуються у ЦНСП у роботі з ВПО: соціального супроводу (кейс-менеджмент), кризового та екстреного втручання, психосоціальної підтримки, соціальної інтеграції та ком'юніті-білдингу, економічної реінтеграції та зайнятості, а також арттехнології мають комплексний, антикризовий, адаптаційний та інтеграційний характер.

Вони спрямовані на подолання кризи, швидку стабілізацію, відновлення контролю над життям і повноцінне включення ВПО до нової громади. Найефективнішими є ті моделі, які поєднують матеріальну, психологічну та соціальну підтримку з активним залученням громади.

Загалом ЦНСП виступають важливим хабом соціальної підтримки для ВПО, а розмаїття форм і методів роботи дозволяє комплексно задовольняти потреби ВПО. Водночас на практичному рівні ще необхідно посилити кадрову підготовку, фінансову спроможність ЦНСП та удосконалити механізми моніторингу ефективності їхньої діяльності.

На нашу думку, дослідження соціальної роботи з ВПО демонструють достатню теоретичну розробленість, проте бракує робіт, які б відображали практичний досвід ЦНСП у різних регіонах України. Особливої уваги потребує аналіз ефективності тих чи інших методів та форм соціальної роботи з ВПО у конкретних умовах: у сільських громадах, великих містах чи при роботі з особливо вразливими групами (люди з інвалідністю, багатодітні сім'ї, люди похилого віку).

ЛІТЕРАТУРА

1. Бриндіков Ю.Л. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами в системі соціальних служб (приклад Хмельницького міського центру соціальних служб). *Інноваційна педагогіка*. 2023. Вип. 63. Т. 2. С. 135-140. DOI <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.2.28>

2. Деякі питання діяльності центрів надання соціальних послуг: постанова Кабінету міністрів України від 3 березня 2020 р. № 177. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/177-2020-%D0%BF#Text>

3. Максимовська Н.О. Соціальна робота з інтеграції внутрішньо переміщених осіб у соціокультурне середовище міської громади. *SOCIOПРОСТІР: міждисциплінарний електронний збірник наукових праць з соціології та соціальної роботи*. 2018. № 7. С. 64–66.

4. Мінсоцполітики оприлюднило статистику про кількість ВПО в Україні за областями. URL:

https://acmc.ua/minsoczpolityky-oprylyudnylo-statystyku-pro-kilkist-vpo-v-ukrayini-za-oblastyamy/?utm_source=chatgpt.com

5. Недря К.М., Трубавіна І.М., Чередниченко О.Ю. Соціальна робота з внутрішньо переміщеними особами в Україні. *Матеріали IV Всеукраїнської науково-практичної конференції «Суспільство і особистість у сучасному комунікаційному дискурсі» (2 листопада 2022 р.)*. Запоріжжя, 2022. С. 40-43. URL: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/4bd4626d-d9a6-48b2-be06-9513eb15e382>

6. Николаєва В., Пономарьова В. Соціальна адаптація ВПО у територіальній громаді за новим місцем проживання в умовах воєнного стану. *Ввічливість.Humanitas*. 2023. №1. С. 79–85. DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.1.11>

7. Николаєва В., Широка А. Досвід реалізації програм щодо надання соціальних послуг ВПО громадськими організаціями в Україні. Вісник Приазовського державного технічного університету. Серія: Соціально-гуманітарні науки та публічне адміністрування. 2025. № 13. С. 53-66. Doi: <https://doi.org/10.31498/2617-2038.13.2025.333749>

8. Про забезпечення прав і свобод внутрішньо переміщених осіб: закон України від 20 жовтня 2014 року № 1706-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text>

9. Про соціальні послуги: Закон України від 17 січня 2019 року № 2671-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

10. Семигіна Т. Сучасна соціальна робота. Київ: Академія праці, соціальних відносин і туризму, 2020. 275 с.

11. Семигіна Т.В., Гусак Н.Є., Трухан С.О. Соціальна підтримка внутрішньо переміщених осіб. *Український соціум*. 2015. № 2. С. 65-72.

12. Суровцева І., Новікова С. Система обліку роботи з внутрішньо переміщеними особами на основі кейс-менеджменту. *Вісник*

Приазовського державного технічного університету. Серія: Соціально-гуманітарні науки та публічне адміністрування. 2023. № 10. С.101-108.

13. Трубавіна І. Проблеми внутрішньо переміщених осіб в Україні як основа ведення випадку в соціальній роботі з ними. *Гібридна війна на Сході України в міждисциплінарному вимірі: витоки, реалії, перспективи реінтеграції* : зб. наук. праць / за заг. ред. В. С. Курило, С. В. Савченко, О. Л. Караман. Старобільськ: ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2017. С. 320–342.

URL:<https://dspace.hnpu.edu.ua/items/9cc34a03-6366-4e1e-a160-955cc78ef301>

14. Шахрай В.М. Технології соціальної роботи. Київ: Центр навчальної літератури, 2006. 464 с. URL: <https://mgmedkoledg.kl.com.ua/wp-content/uploads/2024/04/Tehnologiyi-sotsialnoyi-roboty.pdf>

REFERENCES

1. Bryndikov, Yu.L. (2023). Sotsialna robota z vnutrishno peremishchenymy osobamy v systemi sotsialnykh sluzhb (pryklad Khmelnytskoho miskoho tsentru sotsialnykh sluzhb) [Social work with internally displaced persons in the social services system (example of the Khmelnytskyi City Center for Social Services)]. *Innovatsiina pedahohika – Innovative pedagogy*. Vol. 63, 2, 135-140. DOI: <https://doi.org/10.32782/2663-6085/2023/63.2.28> [in Ukrainian].

2. Some issues of the activities of social service centers: postanova Kabinetu ministriv Ukrainy № 177 (2020, March 3). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/177-2020-%D0%BF#Text> [in Ukrainian].

3. Maksymovska, N.O. (2018). Sotsialna robota z intehratsii vnutrishno peremishchenykh osib u sotsiokulturne seredovyshe miskoi hromady [Social

work on the integration of internally displaced persons into the socio-cultural environment of the urban community]. *SOCIOPROSTIR: mizhdystsyplinarnyi elektronnyi zbirnyk naukovykh prats z sotsiologii ta sotsialnoi roboty – SOCIOPROSTIR: interdisciplinary electronic collection of scientific papers in sociology and social work*, 7, 64–66.

4. Minsotspolityky opryliudnylo statystyku pro kilkist VPO v Ukraini za oblastiamy [The Ministry of Social Policy has published statistics on the number of IDPs in Ukraine by region]. Retrieved from: https://acmc.ua/minsoczpolityky-opryliudnylo-statystyku-pro-kilkist-vpo-v-ukrayini-za-oblastyamy/?utm_source=chatgpt.com [in Ukrainian].

5. Nedria, K.M., Trubavina, I.M. & Cherednychenko, O.Yu. (2022). Sotsialna robota z vnutrishno peremishchenymy osobamy v Ukraini [Social work with internally displaced persons in Ukraine]. *Materialy IV Vseukrainskoi naukovo-praktychnoi konferentsii «Suspilstvo i osobystist u suchasnomu komunikatsiinomu dyskursi» (m. Zaporizhzhia, 2 listopada 2022 r.)*. Zaporizhzhia, 40-43. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/4bd4626d-d9a6-48b2-be06-9513eb15e382> [in Ukrainian].

6. Nykolaieva, V. & Ponomarova, V. (2023). Sotsialna adaptatsiia VPO u terytorialnii hromadi za novym mistsem prozhyvannia v umovakh voiennoho stanu [Social adaptation of IDPs in the territorial community of their new place of residence under martial law]. *Vvichlyvist. Humanitas – Politeness. Humanitas*, 1, 79–85. DOI <https://doi.org/10.32782/humanitas/2023.1.11> [in Ukrainian].

7. Nykolaieva, V. & Shyroka A. (2025). Dosvid realizatsii prohram shchodo nadannia sotsialnykh posluh VPO hromadskymy orhanizatsiiamy v Ukraini [Experience in implementing programs to provide social services to IDPs by public organizations in Ukraine]. *Visnyk Pryazovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu. Serii: Sotsialno-humanitarni nauky ta publichne administruvannia – Reporter of the Priazovskyi State Technical University*.

Series: Social and Human Sciences and Public Administration, 13, 53-66.
Doi: <https://doi.org/10.31498/2617-2038.13.2025.333749> [in Ukrainian].

8. On ensuring the rights and freedoms of internally displaced persons: Zakon Ukrainy № 1706-VII (2014, October 20). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1706-18#Text> [in Ukrainian].

9. About social services: Zakon Ukrainy № 2671-VIII (2019, January 17). Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2671-19#Text>

10. Semyhina, T. (2020). *Suchasna sotsialna robota* [Modern social work]. Kyiv: Akademiia pratsi, sotsialnykh vidnosyn i turyzmu [in Ukrainian].

11. Semyhina, T.V., Husak, N.Ye. & Trukhan, S.O. (2015). *Sotsialna pidtrymka vnutrishno peremishchenykh osib* [Social support for internally displaced persons]. *Ukrainskyi sotsium – Ukrainian society*, 2, 65-72 [in Ukrainian].

12. Surovtseva, I., Novikova, S. (2023). *Systema obliku roboty z vnutrishno peremishchenymy osobamy na osnovi keis-menedzhmentu* [Case management-based system for recording work with internally displaced persons]. *Visnyk Pryazovskoho derzhavnoho tekhnichnoho universytetu. Seriya: Sotsialno-humanitarni nauky ta publichne administruvannia – Reporter of the Priazovskyi State Technical University. Series: Social and Human Sciences and Public Administration*, 10, 101-108 [in Ukrainian].

13. Trubavina, I. (2017). *Problemy vnutrishno peremishchenykh osib v Ukraini yak osnova vedennia vypadku v sotsialnii roboti z nymy* [Problems of internally displaced persons in Ukraine as the basis for case management in social work with them] *Hibrydna viina na Skhodi Ukrainy v mizhdystsyplynarnomu vymiri: vytoky, realii, perspektyvy reintehratsii* (Ed.) Kurylo, V. S. Savchenko, S. V. Karaman, O. L. Starobilsk: DZ «LNU imeni Tarasa Shevchenka», 320–342. Retrieved from: <https://dspace.hnpu.edu.ua/items/9cc34a03-6366-4e1e-a160-955cc78ef301>

14. Shakhrai, V.M. (2006). Tekhnolohii sotsialnoi roboty [Social work technologies]. Kyiv: Tsentr navchalnoi literatury, Retrieved from: <https://mgmedkoledg.kl.com.ua/wp-content/uploads/2024/04/Tehnologiyi-sotsialnoyi-roboty.pdf>

Стаття надійшла до редакції / Received 28.10.2025

Прийнята до друку / Accepted 10.11.2025